

Міністерство освіти і науки України
Рівненський державний гуманітарний університет
Регіональний комплексний науково-методичний центр
інноваційних технологій освітнього процесу РДГУ
Кафедра теорії і методики виховання РДГУ
Кафедра теорії та методики професійної освіти РДГУ
Рада директорів закладів вищої освіти I-II рівнів акредитації Рівненської області
Рівненський обласний інститут післядипломної педагогічної освіти

Електронний збірник матеріалів

Всеукраїнської науково-практичної конференції

**«Сучасна парадигма неперервності
розвитку вищої школи в умовах
трансформації освітнього простору»**

26-28 березня 2020 року

Рівне – 2020

Міністерство освіти і науки України
Рівненський державний гуманітарний університет
Регіональний комплексний науково-методичний центр
інноваційних технологій освітнього процесу РДГУ
Кафедра теорії і методики виховання РДГУ
Кафедра теорії та методики професійної освіти РДГУ
Рада директорів закладів вищої освіти I-II рівнів акредитації Рівненської області
Рівненський обласний інститут післядипломної педагогічної освіти

Електронний збірник матеріалів

Всеукраїнської науково-практичної конференції

**«Сучасна парадигма неперервності
розвитку вищої школи в умовах
трансформації освітнього простору»**

26-28 березня 2020 року

Рівне – 2020

Сучасна парадигма неперервності розвитку вищої школи в умовах трансформації освітнього простору: Електронний збірник матеріалів Всеукраїнської науково-практичної конференції. Рівне: РДГУ. 2020. 247 с.

Рекомендовано до друку Вченою радою Рівненського державного гуманітарного університету (протокол № 3 від 26 березня 2020 р.)

Вашій увазі пропонуються матеріали Всеукраїнської науково-практичної конференції «Сучасна парадигма неперервності розвитку вищої школи в умовах трансформації освітнього простору».

ЗМІСТ

Ладюк О. Д. Україноцентризм як складова державної гуманітарної політики у вищій освіті.....	9
Павелків Р. В. Методологічні підходи до оцінювання організаційного потенціалу освітнього простору початкової школи.....	12
Лісова С. В. Проблеми і особливості функціонування єдиного освітнього простору в епоху інтеграції і глобалізації освітніх систем.....	15
Петренко О. Б. Електронний документообіг з актуальних питань освіти як засіб ресурсного забезпечення регіонального комплексного науково-методичного центру Інноваційних технологій освітнього процесу РДГУ.....	20
Пустовіт Г. П. Реформування післядипломної педагогічної освіти: реалії та перспективи.....	25
Федяєва В. Л., Мороз О. Л. Роль музеїв закладів вищої освіти в системі професійної підготовки.....	29
Черній А. Л. Післядипломна освітна в умовах карантину: досвід Рівненського ОІППО.....	33
Баліка Л. М. Роль бібліотек ЗВО у наданні освітніх послуг.....	36
Боровець О. В. До проблеми організації освітнього простору ЗВО.....	39
Ваколюк А. М. Особливості розвитку вищої освіти України в умовах інформатизації суспільства.....	42
Васюк І. В. Концептуальні основи мотивації науково-педагогічних працівників закладів вищої освіти в сучасних умовах.....	46
Гавлітіна Т. М. Розвиток інноваційного потенціалу Рівненського оіппо.....	50
Гринькова Н. М. Формування професійної компетентності вчителя нової української школи: засадничі положення.....	54
Дупак Н. В. Особливості забезпечення якості підготовки фахівців готельно-ресторанної справи у вищому навчальному закладі.....	59

Кирильчук Ю. В. Деякі аспекти формування аналітико-синтетичних умінь майбутніх вчителів трудового навчання в умовах закладів вищої освіти.....	63
Ліннік Ю. В. Дуальне навчання як запорука формування навичок та компетенцій майбутнього працівника.....	68
Мамчур Т. В. Колекційний ботанічний розсадник Уманського національного університету садівництва у підготовці студентів із спеціальності 091 «Біологія».....	71
Петренко С. В. Роль інформатичної компетентності у ресурсному забезпеченні підготовки майбутніх фахівців...	74
Стельмашук Ж. Г. Студентоцентризм як складова системи забезпечення якості вищої освіти та підготовки конкурентоспроможного фахівця.....	79
Годун К. О. Концептуальні засади навчання формування наукового світогляду в майбутніх вчителів технологій в контексті Нової української школи.....	85
Коваль К. Ю. Підготовка майбутніх соціальних педагогів до роботи в дитячих будинках сімейного типу.....	88
Петренко І. Ф. Змістове наповнення поняття «освітній простір»: теоретичний аналіз.....	91
Синіцька Н. В. Модель формування готовності майбутніх учителів математики до диференційованого навчання.....	95
Федорук О. М. Специфіка впровадження елементів дуальної форми навчання у підготовку фахівців з документознавства та інформаційної діяльності.....	99
Багнюк М. В. Шляхи та засоби формування естетичного виховання молодших школярів у сучасній школі.....	104
Барбарук Ю. С. Основні науково-методичні ідеї Я. Чепіги щодо навчання і виховання учнів початкової школи.....	109
Бляшук Н. Й. Проблема виховання культури родинних взаємин молодших школярів у психолого-педагогічній літературі.....	115
Булан Т. М. Формування навичок самовиховання у молодшому шкільному віці.....	121
Буцало Д. Г. Сутність поняття «поважне ставлення» у психолого-педагогічній літературі.....	124
Вознюк К. Ю. Сутність анімаційної діяльності педагога у сучасній науці.....	129

Горобець М. В. Аналіз дефініції «патріотизм» у філософському, соціально-педагогічному та психолого-етичному контексті.....	134
Гулько Г. В. Патріотичне виховання: історико-педагогічний аспект.....	138
Данилюк І. М. Формування відповідального ставлення до батьківства у майбутніх учителів початкової школи.....	142
Дембицька Я. В. Поняття «щастя» в системі сучасної німецької освіти.....	146
Денишич А. С. Виховний вплив культурних традицій у сучасній японській сім'ї.....	150
Дерех Т. Б. Структура емоційного інтелекту особистості.....	155
Іващик Н. В. Сучасне телебачення як засіб педагогічної просвіти батьків.....	159
Кішан А. В. Зміст процесу морального виховання молодших школярів в культурно-історичних умовах кінця ХХ – початку ХХІ століття.....	166
Кристопчук О. В. Міжособистісні стосунки у колективі молодших школярів: форми та методи формування.....	172
Курадовець О. В. Педагогічна практика у підготовці майбутнього вчителя початкової школи в університетах Фінляндії.....	176
Лішук В. В. Дефініція поняття «культура екологічної поведінки».....	182
Ляда Т. (Архімандрит Онуфрій). Професійна духовна освіта в системі вищої освіти України.....	186
Меркулова С. Ю. В. О. Сухомлинський про місце книжки в освітньо-виховному процесі початкової школи.....	188
Островчук М. М. Сутність поняття «емоційна культура» у психолого-педагогічній літературі.....	194
Павлушенко Д. М. Особливості виховання моральних цінностей молодших школярів.....	199
Павлюк Н. І. Теоретичний аналіз проблеми розвивального освітнього середовища початкової школи України.....	203
Пилипчук М. В. Психолого-педагогічна проблема естетичного виховання дитини молодшого шкільного віку в сім'ї.....	207
Романова Н. М. Змістова характеристика підготовки	

майбутніх учителів початкової школи до педагогічної взаємодії з батьками учнів.....	210
Солодка С. М. Сучасні підходи до розуміння сутності дефініцій «спосіб життя» та «здоровий спосіб життя».....	213
Степанюк О. О. Педагогічні умови формування естетичної культури у майбутніх вчителів початкової школи.....	218
Стратюк О. П. Психолого-педагогічні особливості виховання самостійності у дітей молодшого шкільного віку.....	224
Томілович Л. О. Шляхи реформування початкової освіти в сучасних умовах.....	229
Хвалько М. І. Педагогічні умови адаптації емоційно-чутливих учнів до шкільного середовища.....	232
Штиба Т. М. Принципи та засоби екологічного виховання учнів початкової школи (друга половина ХХ століття).....	234
Яконюк А. О. Особливості підготовки майбутнього вчителя початкової школи до формування соціальної компетентності учнів.....	242

Список використаних джерел

1. Збірник нормативно-правових актів у сфері захисту прав дітей. Київ: РА «Прем'єр Медіа», 2003.
2. Положення про дитячий будинок сімейного типу, затверджений постановою Кабінету Міністрів України від 26 квітня 2002 р. №564. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/564-2002-%D0%BF>
3. Социальный педагог: Введение в профессию: учеб. пособие для студентов высш. учеб. Заведений. Н. Ф. Басов, В. М. Басова, А. Н. Кравченко. Москва: Издательский центр "Академия", 2006. С. 48–50
4. Соціальна робота в Україні: навч. посіб./Л.Д.Зверева, О. В. Безпалько, С.Я. Харченко Наук.світ 2003.
5. Хоружа Л. Л. Етичний розвиток педагога: навч. посіб., Л. Л. Хоружа. Київ: Академвидав, 2012.

Петренко І. Ф.

здобувачка ступеня PhD

за напрямом 011 «Освітні, педагогічні науки» РДГУ

м. Рівне

ЗМІСТОВЕ НАПОВНЕННЯ ПОНЯТТЯ «ОСВІТНІЙ ПРОСТІР»: ТЕОРЕТИЧНИЙ АНАЛІЗ

Поняття освітнього простору цілком базується на історико-філософському аспекті проблеми простору як такого, що пов'язаний з пошуком підґрунтя об'єднання світу й людини. Філософська категорія «простір» визначається разом із часом як невід'ємний атрибут матерії, як одна з основних об'єктивних форм її існування, що характеризується протяжністю, структурністю та співіснуванням і взаємодією елементів у всіх матеріальних системах [4, с. 541]. Філософський словник визначає такі загальні властивості простору: об'єктивність і незалежність від свідомості людини, абсолютність як атрибут матерії, нерозривний зв'язок із рухом матерії, залежність від структурних відношень і процесів розвитку у матеріальних системах, неперервність (руху, впливу) та відносна перервність (роздільне існування матеріальних об'єктів і систем), тривимірність тощо [там само].

Простір являє собою ієрархічно вибудовану систему

природних і соціальних властивостей, якостей і процесів, що мають територіальні, часові й інші виміри. Сам простір складний структурований і неоднорідний. Він підрозділяється на низку рівнів, одним з яких є освітній простір.

Сутність предметно-конкретного простору (соціального, освітнього, економічного і т. п.) може бути виявлена лише на основі й завдяки наявності існуючого вихідного й нерозчленованого почуття просторовості. Тому простір розглядається як результат діяльності суб'єкта, тобто продукт цієї діяльності. Власне, освітній простір виділяється з інших просторів, позаяк саме в ньому здійснюється процес трансляції культури новим поколінням. Освітній простір є частиною соціального простору, але не тільки його. У контексті дослідження освіти й освітнього простору важливо пам'ятати, що простір кожної матеріальної системи незамкнений і пов'язаний із простором інших систем [4, с. 541].

На переконання А. Цимбалару, на сучасному етапі розвитку науки виокремлюються три напрями сучасного філософського розуміння простору:

—об'єктне (картина світу як сукупність зовнішніх об'єктів) – простір як місце, здатний щось уміщувати (протяжність і об'єм простору);

—суб'єктне (світ є представленням почуттів і роздумів суб'єктів) – простір як система ставлень між суб'єктом та об'єктами;

—діяльнісне (суб'єкт і об'єкт поєднуються діяльністю, що створює не лише речі, а і їх смисли) – простір як система відношень між об'єктами [5].

Відтак, освітній простір має характеризуватися протяжністю, структурністю та співіснуванням і взаємодією елементів у всіх суспільних системах. Отже, освітній простір виражає відношення між існуючими об'єктами, порядок їх розміщення, щільність, площину, структуру та характеризує всі форми й траєкторії руху матерії, визначає предметну дійсність, в якій існують різні «інститути соціалізації» (сім'я, школа, трудові колективи тощо). Освітній простір повинен вмщати конкретні умови існування, формування і діяльності особистості в галузі освіти.

Освітній простір відображає систему соціальних зв'язків та відносин. М. Макарова вважає, що специфічна атмосфера, дух,

уклад школи не в меншій мірі визначають якість освіти, аніж набір або перелік навчальних предметів, освітні рівні, обсяг вивченого матеріалу і т. п. [3]. Своєю чергою, Д. Косенко доводить, що освітній простір – це, насамперед, «матеріальні засоби освіти: архітектура та інтер'єр шкільної будівлі, меблювання та обладнання, різноманітне навчальне приладдя тощо» [2]. Натомість, А. Цимбалару розглядає освітній простір школи як просторово-предметний компонент – предметні засоби, сукупність та певне розташування яких створює умови для організації потрібних дій суб'єктів. Він уміщує виховний, розвивальний, навчальний, педагогічний простори тощо [6].

Таким чином, у процесі аналізу змістового наповнення поняття «освітній простір» ми дійшли висновку, що поняття освітнього простору поєднує дві основні ідеї – ідею простору та ідею освіти. При цьому освітній простір характеризується обсягом освітніх послуг, потужністю й інтенсивністю освітньої інформації, освітньою інфраструктурою. А основними характеристиками освітньої інфраструктури є якісний і кількісний склад її елементів, їхнє просторове розміщення і взаємодія.

Зміст освітнього простору характеризується також взаємодією учня з освітнім середовищем. М. Гусаковський виділяє в освітньому середовищі природну, соціальну й культурну складові [1]. В освітньому просторі особистість має можливість взаємодіяти з кожним з виокремлених компонентів освітнього середовища. У такому випадку освітній простір розуміється як особливий вид простору, місце, що охоплює особистість і середовище в процесі їхньої взаємодії, результатом якої є збільшення індивідуальної культури (у самому широкому розумінні цього поняття) учня.

Освітній простір, на думку В. Касторної, утворюється соціальними інститутами; природними об'єктами, що містять освітній потенціал; засобами масової комунікації; громадськістю, орієнтованою на освіту; панівними у певний період освітніми теоріями й концепціями; соціально-психологічними стереотипами людей, регламентуючими їх поведінку стосовно освіти [1]. Відтак, освітній простір – більш широке й складне поняття, ніж освітня система.

Здійснений аналіз дає змогу стверджувати, що на сьогодні сформувалося декілька підходів до визначення сутності освітнього простору, однак загальним для всіх них є

застосування єдиних характеристик: системності; наявності просторових координат; розгляду елементів системи не ізольовано, а цілісно; інформатичності простору; територіальної цілісності освіти; особистіно-розвивальної спрямованості освіти.

Таким чином, переважаючим підходом до інтерпретації поняття «простір» у вітчизняній педагогіці є уявлення про нього як про місце, точку й одночасно процес, у ході якого здійснюється та або інша форма контакту особистості й середовища. Простір в більшості педагогічних досліджень постулюється в якості складової частини середовища, що відрізняється від останньої тим, що він є місцем взаємодії людини й середовища.

Список використаних джерел

1. Касторнова В. А. Современное состояние научных исследований и практико-ориентированных подходов к организации и функционированию образовательного пространства: Монография. Череповец: ЧГУ, 2011. 461 с.

2. Косенко Д. Новий освітній простір для Нової української школи: місія нездійснена?! URL: <http://education-ua.org/ua/articles/1115-novij-osvitnij-prostir-dlya-novoji-ukrajinskoji-shkoli-misiya-nezdijsnena>

3. Макарова М. Н. «Скрытый учебный план» как проблема социологии образования: многообразие субъектов конструирования. Вестник Удмуртского университета. Социология и философия, 2003. С. 111–123.

4. Философский энциклопедический словарь / [Гл. редакция: Л. Ф. Ильичев, П. Н Федосеев, С. М. Королев, В. Г. Панов] М. : Сов. Энциклопедия, 1983. 840 с.

5. Цимбалару А. Д. Компонентно-структурний аналіз поняття “освітній простір” [Електронний ресурс] URL: http://www.rusnauka.com/20_PRNiT_2007/Pedagogica/23997.doc.htm.

6. Цимбалару А. Д. Освітній простір: сутність, структура і механізми створення. *Український педагогічний журнал*. 2016. № 1. URL: <http://uej.undip.org.ua/upload/iblock/311/311c4a2491b1cdb734b792dca919716e.pdf>